

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

1.Pf.20.514/2024/5-II.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Berecz V. Sándor ügyvéd

ügyvéd címe

Az alperes:

alperes

alperes címe

Az alperes képviselője:

Dr. Mátyás Dóra Berta ügyvéd

ügyvéd címe

A per tárgya:

szerződés nem létezése, érvénytelensége megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

31.P.21.275/2023/24/II.

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes

végzés

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot az érdemi szaktól kezdődő új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Az alperes másodfokú perköltségét 450.000 (négy százötvenezer) forintban, a meg nem fizetett illeték összegét 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forintban határozza meg.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes és az alperes testvérek, további testvéreikkel apjuk, egyéb érdekelt törvényes örökösei.

[2] Anyjuk, egyéb érdekelt 1994. július 25-én végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt. A tulajdonában volt ingatlan címe alatti lakás 1/2 tulajdoni hányada vonatkozásában törvényes örökléssel a gyermekei (a kieső gyermek helyén annak leszármazói) egyenlő arányban szereztek tulajdonjogot.

[3] egyéb érdekelt újabb házasságot kötött, az 1/2 arányban a tulajdonában állt település helyrajzi szám.-ú, ingatlan címe alatti 235 négyzetméteres lakásban élt az alperessel és annak családjával együtt.

[4] egyéb érdekelt idős korára többféle betegséggel küzdött, orvosként magát gyógyszerezte. 2016. május 27-től 2016. június 15-ig a Kórház kardiológiai osztályán

kezelték. A zárójelentés szerint „bal FV-i göctünet miatt koponya CT történt”, „chronicus vascularis encephalopathia” (az agy magas vérnyomással összefüggő krónikus működési zavara), atropia cerebri et cerebelli” (agyi és kisagyi sorvadás) státuszt jegyezték fel. 2016. július 11-én a Kórház szakambulanciáján ellenőrzés során jó pacemaker funkciót rögzítettek és gyógyszerelésén is módosítottak.

[5] egyéb érdekelt 2016. július 13-án ajándékozási szerződést kötött a vele egy lakásban élő alperessel a ingatlan címe alatti lakás tulajdonában álló 1/2 tulajdoni hányada tekintetében. E tulajdoni hányadon fenntartotta a haszonélvezeti jogát és a házastársa, egyéb érdekelt³ részére is haszonélvezeti jogot alapított. A szerződés aláírására az ingatlanban került sor, a szerződést az ajándékozó kérésére ügyvéd¹ budapesti ügyvéd már 2016 júniusában elkészítette. Az ügyvéd régóta ismerte egyéb érdekeltet, tudott arról, hogy 2016 májusa körül az ajándékozót hosszabb ideig kórházban kezelték. Az állapota felől érdeklődött a háziorvosánál, orvosnál (aki korábban az ügyvéd házastársa volt), és a háziorvos javaslatára halasztották el – egyéb érdekelt gyenge fizikai állapotára tekintettel – a szerződés megkötését későbbi, 2016. júliusi időpontra.

[6] A szerződés aláírásakor jelen volt az okiratszerkesztő ügyvéd, az ajándékozó és házastársa. A szerződést először ők ketten írták alá. Az ajándékozó a szerződést aláírás előtt elolvasta, annak tartalmát az ügyvéddel megbeszélte, majd telefonon maga hívta át az alperest a szobájába, hogy írja alá ő is a szerződést. Az ajándékozó belátási képességével kapcsolatban az okiratszerkesztő ügyvédnek aggálya nem volt, a szerződés megkötésére az ajándékozó akaratának megfelelően került sor. egyéb érdekeltet a kórházból való kikerülését követően a háziorvosa rendszeresen, gyakran látogatta és ellenőrizte állapotát.

[7] A felperesnek és – az alperesen kívüli – további testvéreinek az ajándékozási szerződésről nem volt tudomása.

[8] egyéb érdekeltet 2016. szeptember 28. és 2016. október 5. között ismét kórházban kezelték kezdődő tüdőgyulladás, rossz vesefunkció, jobb szívfél elégtelenség, jelentős elhúzódó hypoglycaemia (alacsony vércukorszint) miatti zavartság, meglassultság, pre komatózus (tudatzavar, eszméletvesztés előtti állapot) állapot miatt. A gyógykezelést követően állapota rendeződött.

[9] egyéb érdekelt 2018. október 18-án hunyt el.

[10] Az ajándékozási szerződésre tekintettel a felperes egyéb érdekelt örökhatályú 1/2 tulajdoni hányada alapján kötelesrészként 4/240 tulajdoni illetőséget szerzett.

[11] A felek és a perben nem álló többi testvér között a Pesti Központi Kerületi Bíróságon peres eljárás indult az ajándékozott ingatlan közös tulajdonának megszüntetése iránt.

[12] A felperes keresetében az ajándékozási szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte elsődlegesen azért, mert azt az ajándékozó nem írta alá, a szerződésen levő aláírás nem az ajándékozótól származik.

[13] Az érvénytelenség okaként másodlagosan arra hivatkozott, hogy az ajándékozó ügyei viteléhez szükséges belátási képessége a szerződés aláírásakor hiányzott.

[14] Harmadlagosan arra tekintettel kérte az érvénytelenség megállapítását, hogy az ajándékozási szerződés színlelt, öröklési szerződést leplez.

[15] Kérte az eredeti állapot helyreállítását, egyéb érdekelt tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartási visszajegyzését.

[16] Keresete jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:48. §-ra, a 2:22. §-ra, a 6:88. §-ra és a 6:92. §-ra hivatkozott.

[17] Állította, hogy egyéb érdekelt a szerződést nem maga írta alá (elsődleges kereset), továbbá azt is, hogy az ajándékozáskor nem vagy korlátozottan rendelkezett belátási képességgel (másodlagos kereset). Ennek oka, hogy a szerződés aláírásakor 89 éves volt, a szerződéskötés előtt több súlyos agyvérzésen is átesett és a szerződés aláírását követően is kórházba, intenzív osztályra került. Korábban az ajándékozónak szemműtete volt, az egyik szemére nem látott, gyakorlatilag vak volt.

[18] A harmadlagos kereset körében azzal érvelt, hogy az ajándékozó a betegsége miatt ki volt szolgáltatva a vele egy lakásban lakó alperesnek, aki rávette arra, hogy írjon alá egy színlelt szerződést, amellyel az öröklésből a többi kilenc testvérét, köztük a felperest is kizárta. Ezért az ajándékozási szerződés színlelt, az ajándékozó szerződéskötési szándéka valójában öröklési szerződésre irányulhatott. Erre utal a szerződés azon rendelkezése, ami kizárja az ajándék osztályra bocsátását.

[19] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

[20] Hivatkozott arra, hogy az ajándékozási szerződést az ajándékozó saját maga írta alá, az a kérésére és az akaratának megfelelően készült.

[21] A zárójelentés szerint a szerződés aláírása előtt egy hónappal az ajándékozót tiszta tudattal bocsátották otthonába a kórházból. Az aláírás időpontjában az ajándékozó a belátási képessége birtokában volt. Az ajándékozási szerződést egy hónappal követően készült zárójelentés azt igazolja, hogy az ajándékozó 2016. szeptember 28. és 2016. október 5. között kórházban volt, akkori zavartságát, meglassultságát az elhúzódó hypoglycaemia, azaz a leesett vércukorszint okozta, aminek nincs köze a belátási képességhez. Vitatta, hogy az ajándékozó több súlyos agyvérzésen esett volna át, mert ezt egyik zárójelentése sem tartalmazza.

[22] Azzal érvelt, hogy az ajándékozó korábban évtizedeken keresztül háziorvosként praktizált, orvosként tisztában volt a saját egészségi állapotával, és nem kívánt a családja terhére lenni. Egészen élete utolsó, ágyhoz kötött időszakáig teljesen önálló életvitelt folytatott, tudata az utolsó – ágyhoz kötötten eltöltött – időszakban is tiszta volt.

[23] Az ügyvéd az ajándékozó kifejezett kérésére készítette el a szerződést, annak célja az volt, hogy az ingatlan jogi sorsát még életében elrendezze. Az ajándékozó nem szorult tartásra, maga fizette a létfenntartásával és az ellátásával összefüggő költségeket. Az egészségi állapota 2017 közepén romlott meg jelentősen, eddig legfeljebb alkalmi jelleggel vette igénybe az alperes és családja segítségét.

[24] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[25] Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg alperesnek 708.000 forint perköltséget.

[26] Megállapította, hogy 182.051 forint költség és 1.500.000 forint illeték az állam terhén marad. A felperes pártfogó ügyvédje munkadíjának megállapításáról a Budapest Főváros Kormányhivatala Igazságügyi Főosztály intézkedik a BP/JSTK/00835-2/2003 számú határozatra, a felperes 100% arányú pervesztességére, és a 40.000.000 forint pertárgyértékre tekintettel.

[27] Ítéletének indokolásában alkalmazott jogszabályként a Ptk. 6:7. §-át, a 6:59. § (1) bekezdését, a 2:22. § (1) bekezdését, a 6:92. §-át, a 6:96. §-át, a 7:48. §-át és a 7:56. §-át jelölte meg.

[28] Az aláírás hiányára, illetve nem az ajándékozótól szármására alapított kereset vonatkozásában az igazságügyi írásszakértő véleményében foglaltak alapján megállapította, hogy az ajándékozási szerződésen levő egyéb érdekelt névaláírás nagy valószínűséggel a

névalírótól, egyéb érdekeltől származik. Ez – az okiratszerkesztő ügyvéd vallomásaival egyezően – azt bizonyítja, hogy az ajándékozó a szerződést maga írta alá.

[29] A másodlagos kereseti kérelmet sem tartotta alaposnak. Érvelése szerint a Ptk. 6:59. § (1) bekezdésének megfelelően egyéb érdekelt szabadon köthetett szerződést és választhatta meg a vele szerződő felet. A bíróság azt vizsgálta, hogy az ajándékozó az ajándékozási szerződés megkötésének időpontjában, az ajándékozási szerződés aláírásakor rendelkezett-e az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel.

[30] Az ajándékozónál a Ptk. 2:22. § (1) bekezdésben írt körülmény nem állt fenn, az ajándékozási szerződés megkötésekor nem volt cselekvőképtelen, a jognyilatkozat megtételekor az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezett. Ezt bizonyítja ügyvéd1 ügyvéd és orvos házi orvos tanúvallomása. A szerződéskötés előtt, 2016 májusában a közel 90 éves ajándékozónak voltak szívproblémái, amelyek a szervezetét megviselték. Legyengült, de a kórházi kezelését követően meggyógyult, otthonában pihent. Fizikailag ugyan gyengébb volt, de a szerződés aláírása idején – és ezt közvetlenül megelőzően, majd ezt követően is – el tudta magát látni, nem volt állandóan ágyban fekvő beteg. A házi orvos a konkrét szerződésről, annak tartalmáról nem tudott, de arra kérte az okiratot szerkesztő ügyvédet, a volt házastársát, hogy várjanak egy kis ideig a szerződéskötéssel, mert az idős betegnek nyugalomra van szüksége.

[31] A zárójelentésben a CT vizsgálat alapján rögzített encephalopathia és atrophia cerebri et cerebelli tünetek az ajándékozó idős korával állnak összefüggésben, a leírt tünetek, az agy működésének zavara azonban nem volt kihatással a szellemi állapotára, az ügyei viteléhez szükséges belátási képességére. Az ajándékozó egyik szemét 1994-ben ideghártya leválás és retinabevérzés miatt operálták, ezt követő látáscsökkenése nem akadályozta a mindennapi életében, az orvosi munkavégzésében sem.

[32] Az elsőfokú bíróság az általa aggálytalannak ítélt tanúvallomásokra tekintettel mellőzte a felperes igazságügyi elmeorvos-szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványának teljesítését. A felperes által megjelölt tanúk vallomását nem találta alkalmasnak a házi orvos és az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomásának megcáfolására. Értékelte azt, hogy a tanúk csak havonta egy-két alkalommal találkoztak az ajándékozóval, aki nem mindig ismerte fel őket. Mindebből azonban nem következik, hogy az ajándékozó a szerződéskötés időpontjában ne rendelkezett volna az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel.

[33] Okfejtése szerint nem ütközik a jóerkölcsbe az önrendelkezés szabadsága, a társadalom részéről sincs arra vonatkozó általános elvárás, hogy a vagyonát mindenki köteles a leszármazóinak egyenlő arányban juttatni.

[34] Az ajándékozási szerződés színleltségét sem látta bizonyítottnak. Kifejtette, hogy a színleltség megállapíthatóságához valamennyi szerződő fél tudatosan színlelte az ügyletkötési akaratát, ami az adott esetben nem állapítható meg. Az ajándékozó a saját jövedelméből, vagyonából finanszírozta az ellátását, az ellátásának biztosítása tehát nem lehetett az ajándékozás feltétele, a szerződés nem leplezhette a Ptk. 7:48. §-ban szabályozott öröklési szerződést.

[35] Az elsőfokú bíróság mellőzte az alperes házastársának meghallgatására vonatkozó tanúbizonyítási indítványt, mert a felperes nem vitatta az alperesnek a saját házastársa egészségi állapotára vonatkozó nyilatkozatát (azt, hogy az alperes házastársa a saját egészségi állapota miatt nem tudott volna az ajándékozó ápolásában, gondozásában állandóan részt venni).

[36] A pereszes felperest a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § alapján kötelezte az alperes részére perköltség megfizetésére.

Annak összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 2. § (2) bekezdés a) pontja szerint; a megállapodásban kikötött és annak alapján felszámított összegben határozta meg.

[37] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Jogorvoslati kérelmében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Másodlagosan az elmaradt bizonyítási eljárás lefolytatását követően az ítélet megváltoztatását kérte a keresete szerinti tartalommal. Kérte az alperes perköltségben marasztalását is.

[38] Álláspontja szerint a bizonyítás (eredménye) okszerűtlen, az elsőfokú bíróság nem tett eleget a tényállás feltárási kötelezettségének, az általa előterjesztett bizonyítási indítványok közül többet elutasított, az írásszakértői véleményt indítványa ellenére nem egészítette ki, az igazságügyi elmeorvos-szakértő kirendelése is elmaradt. Ezért az ítélet több iratellenes megállapítást tartalmaz, illetve adott esetben kegyeleti jogot is sért. Sérült a feleknek a tényállás feltáráshoz való alapvető joga. Az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 214. § (1) bekezdés, a 263. §, a 267. §, a 276. § (1) bekezdés és a 280. § rendelkezéseit.

[39] Az elsőfokú ítélet tévesen rögzíti egyéb érdekelt² lánykori nevét és pontatlanul tartalmazza a egyéb érdekelt² halálakor érvényesülő öröklési rend adatait, az ajándékozó saját gyógyszerezése tekintetében pedig a tényeket hiányosan jeleníti meg.

[40] Aggályosnak tartotta ügyvéd¹ tanúvallomásának arra vonatkozó előadását, hogy egyéb érdekelt a 2016-ban a tanú ügyvédi irodájában dolgozó kisebbik lányával üzent neki 2016 tavaszán, hogy készítse elő az ajándékozási szerződést. Érvelése szerint életszerűtlen, hogy egyetlen „üzenet” alapján az ügyvéd egy kész szerződést tesz a kétséges pszichés állapotban lévő 89 éves ember elé, aki azt fél óra alatt, érdektelen tanúk jelenléte nélkül aláírja.

[41] Kiemelte, hogy ügyvéd¹ ügyvéd és orvos házi orvos 2016-ban házastársak voltak. orvos a tanúvallomásaik szerint 2016 júniusában azt mondta férjének, hogy egyéb érdekelt nincs olyan állapotban, hogy ilyen szerződést aláírjon. Emiatt életszerűtlen az a ténymegállapítás, hogy egy hónappal később teljes belátási képességgel írta alá a nagyértékű ingatlan ajándékozási szerződését. A házi orvos 2016. május 27-e előtt nem látogatta rendszeresen az ajándékozót, így nem ismerhette az elhunyt valós állapotát.

[42] A perben maga és a tanúként meghallgatott testvérei (tanú³ és tanú²) is egybehangzóan állították, hogy apjuk 2016-ban már évek óta nem tudott olvasni, tévét nézni a nagyon rossz szeme miatt. A házi orvos tanúvallomásában ezt az állítást azzal erősítette meg, hogy egyéb érdekelt bal szemén 1994-ben retinaleválás következett be, és az a szeme már akkor annyira rossz volt, hogy az autóvezetéssel is felhagyott. Az apjuk csak rádiót hallgatott, könyv helyett is ún. hangoskönyveket vettek neki ajándékba. A szerződést tehát nem tudta elolvasni.

[43] Az ajándékozási szerződés megkötése után három hónappal, 2016. szeptember 28-án egyéb érdekelt ismét kórházba került, ahol többek között „elhúzódó hypoglycémia miatti zavartságot” állapítottak meg nála. A hypoglycaemia a cukorbetegség orvosi neve, az köztudottan folyamatos állapot. Ha emiatt „zavartság” tapasztalható a betegnél, akkor az már régóta (évek óta) fennáll, következésképpen fennállt már három hónappal előbb is, az ajándékozási szerződés aláírásakor.

[44] Iratellenes az elsőfokú ítélet megállapítása, miszerint egyéb érdekelt 2017-ig ellátta önmagát. Az alperes nyújtotta be azt a két szociális szolgáltatási szerződést, amelyet a települési Gondozó Szolgálat kötött 2016. július 18-án, illetve október 7-én étkeztetési, illetve házi segítségnyújtási szolgáltatásra. Mindebből az következik, hogy egyéb érdekelt már 2016 júliusában sem volt önellátó.

[45] Az írásszakértői vélemény kiegészítésének hiányában feltáratlan maradt, hogy mit jelent a szakértő azon kifejezése, hogy az ajándékozási szerződésen egyéb érdekelt „egyszerűsített” aláírása szerepel. Amennyiben az elhunyt kizárólag kézjeggyével tudta ellátni az okiratot, és rendes, teljes aláírásra képtelen volt, alátámasztja azt, hogy nem volt már olyan állapotban, hogy a valós szerződéses akaratát ki tudta volna fejezni.

[46] 2016. július 19-én és október 7-én az ajándékozó helyett már a felesége írta alá az étkeztetési és házi segítségnyújtási szerződéseket, amiből az következik, hogy pár nappal korábban az ajándékozási szerződés aláírására sem volt képes az állapota miatt.

[47] ügyvéd1 és orvos tanúk nem elfogulatlanok, sem nem érdektelenek és nem igazságügyi pszichiátriai orvosszakértők. A tanúk házastársak voltak, az alperest képviselő ügyvéd pedig a közös gyermekük. Mindketten a saját eljárásuk törvényességének bizonyításában érdekeltek.

[48] Sérelmezte a felperes, hogy az ajándékozó gyermekeit az elsőfokú bíróság elfogultnak, vagyis a per eldöntésében érdekeltnek, szavahihetetlennek tekintette.

[49] Az elsőfokú bíróságnak nem egy adott időpontban kellett volna vizsgálnia azt, hogy cselekvőképessé volt-e az ajándékozó, mert az, tanúk hiányában, már rekonstruálhatatlan. A belátási képesség fennálltát vagy hiányát a szerződéskötést megelőző és azt közvetlenül követő időszakban is vizsgálni kellett volna. Az orvosi iratokban foglaltak, a betegségek lefolyása, folyamata alapján, e tekintetben igazságügyi elmeorvos-szakértő kirendelése lett volna szükséges.

[50] Az adott esetben az ajándékozási szerződés színlelt, öröklési szerződést leplez, aminek kellékei azonban hiányoztak.

[51] Valótlan az elsőfokú ítélet azon ténymegállapítása, miszerint tanú4 az egészségi állapota miatt nem gondolhatta egyéb érdekeltet. tanú4 tanúkénti meghallgatása nem lett volna mellőzhető, ahogyan az alperes személyes meghallgatása sem.

[52] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perkoltségben marasztalását indítványozta.

[53] Azzal érvelt, hogy a keresetben az ajándékozó „vaksága”, mint érvénytelenségi ok nem szerepelt, ez a fellebbezésben új tényelőadásként már nem hozható fel.

[54] ügyvéd1 és orvos elfogulatlan és szakmai tanúvallomást tettek. A felperes a fellebbezésben tévesen állítja, hogy a tanúk házasságok voltak a szerződés megkötésének idején, ugyanis évekkel korábban elváltak. orvos tanú – a vallomása szerint – az ajándékozóval a kapcsolatot tartotta, ismerte az aktuális egészségi állapotát. ügyvéd1 tanú 2016-ban már közel 30 éve ismerte egyéb érdekeltet és családját, élet- és családi körülményekkel tehát tisztában volt, a szerződéskötéskor a kellő körültekintéssel és szakmaisággal járt el.

[55] 2016-ig az ajándékozó állandó jellegű ápolásra, gondoskodásra nem szorult, feleségével együtt teljesen önellátó volt. A műtétet követően a felesége viselte gondját, akinek a halálát követő bő fél évben az alperes és családja alkalmi jelleggel valóban segítették egyéb érdekeltet, de ez két évvel a szerződés megkötését követően történt.

[56] A felperes által meghallgatni indítványozott tanúk nemcsak rokonságuk okán nem tekinthetők érdektelennek, hanem azért sem, mert törvényes örökösökként a per kimenetelében érdekeltek.

[57] A bizonyítási kötelezettség a perben a felperest terhelte az általa állított érvénytelenségi okok tekintetében. A szerződés aláírásakor többen is jelen voltak, az okiratot szerkesztő ügyvéd tanúvallomást is tett, míg egyéb érdekelt3 meghallgatását időközben bekövetkezett halála kizárta.

[58] egyéb érdekelt ismert cukorbetegségével kapcsolatos probléma a 2016. május-júniusi kórházi tartózkodása során nem merült fel. Az ajándékozónak semmilyen, a belátási képességére kiható egészségügyi problémája nem volt. Az elsőfokú bíróság az igazságügyi elmeorvos-szakértő kirendelése iránti indítványt okszerűen utasította el, az eljárás e szakaszában ugyanis nem áll rendelkezésre olyan dokumentáció, melyből a szakértő következtetést vonhatna le és nemcsak az aláírás „pillanatára”, hanem általánosságban is egyéb érdekelt elmeállapotára vonatkozóan.

[59] A felperes előkészítő iratában a Pp. 373. § (3) bekezdése alapján okirati bizonyítékokat csatolt arra hivatkozva, hogy azok az elsőfokú eljárás berekesztését követően jutottak a birtokába.

[60] Kifejtette, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányság települési Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály, Gazdaságvédelmi Alosztály tájékoztatása szerint az alperessel szemben a perben tett feljelentés alapján nyomozás indult, amely a jelen per tárgyával függ össze.

[61] A települési Gondozó Szolgálat 2024. szeptember 24-én a házhoz szállított ebéd megrendelése menetének évek óta fennálló gyakorlatáról adott tájékoztatást. Eszerint az ebéd igénylésekor a szolgálat munkatársa az igénylőhöz személyesen megy el annak bejelentett lakcímére, ahol sor kerül a szerződéskötésre. Az adott esetben ez nem így történt, a szerződést nem az ajándékozó, hanem a felesége írta alá. Ennek alapján megállapítható, hogy egyéb érdekelt sem ekkor, sem az ajándékozási szerződés aláírásakor nem rendelkezett belátási képességgel.

[62] A fellebbezés alapos.

[63] Az elsőfokú ítéletnek fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a másodfokú felülbírálat teljes terjedelmében érintette. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül. A fellebbezés elbírálására tárgyaláson került sor.

[64] A felperes megváltoztatást, illetve hatályon kívül helyezést célzó fellebbezése azonos indokokon alapult. A felperes az anyagi pervezetés hibáját állítva azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte a megfelelően előterjesztett, igazságügyi elmeorvos-szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt; az írásszakértői véleményt indítvány ellenére nem egészítette ki; az alperes házastársát indítvány ellenére tanúként nem hallgatta meg; a tényállást ebből kifolyólag az elsőfokú bíróság – iratellenes tényeket rögzítve – tévesen állapította meg. Ezáltal sérült a felek tényállás megállapításához való joga. A fellebbezési kérelem a Pp. 369. § (3) bekezdés *b)* pontja szerinti felülbírálati jogkör alapján a Pp. 384. § (1) és (2) bekezdései keretei között értékelhető, a felperes által felhozott jogi érvek megítéléséhez a rendelkezésre álló peradatoknak, a felek tényelődadásának a bizonyítékokkal való összevetése volt szükséges.

[65] A Pp. 276. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett rendelhet el bizonyítást. A Pp. 278. § (1) bekezdése szerint pedig a bíróság a felek bizonyítási indítványainak keretei között szabadon állapítja meg a bizonyítás felvételének módját, eszközeit, az egyes bizonyítási cselekmények körét és sorrendjét.

[66] A bizonyítás elrendelésére csak a per eldöntéséhez szükséges lényeges tények vonatkozásában van szükség. Ebből következően pedig az minősül eljárásjogi szabálysértésnek, ha a bíróság a releváns tényekre vonatkozó bizonyítást – a fél erre irányuló indítványa ellenére – nem rendeli el és a bizonyítási eljárást nem folytatja le.

[67] A felek között a vita abban a körben bontakozott ki, hogy a egyéb érdekelt és az alperes között 2016. július 13-án megkötött, az alperes címe szám alatti ingatlan ½ része vonatkozásában létrejött ajándékozási szerződés a felperes által megjelölt okokból (nem az ajándékozó írta alá; az ajándékozónak hiányzott az ügyei viteléhez szükséges belátási

képessége; a szerződés színlelt, öröklési szerződést leplez) érvénytelen-e. A felperes mindhárom megjelölt érvénytelenségi ok vonatkozásában a bizonyítás okszerűtlenségét állította.

[68] A másodfokú bíróság megállapítása szerint a bizonyítás a másodlagos kereset tekintetében okszerűtlen.

[69] Az ezzel kapcsolatos fellebbezési hivatkozás szerint az eljáró ügyvéd és a háziorvos tanúként nem tekinthető érdektelennek, mivel házastársak voltak, illetve az alperest képviselő ügyvéd a közös gyermekük. Mindkettőjükéről feltételezhető, hogy a történetekről való beszámolójukkal a saját eljárásuk szabályszerűségét kívánták alátámasztani.

[70] A vallomásaikat a hozzátartozók (a felek testvérei, egyéb érdekelt gyermekeinek) vallomásaival összevetve és az ajándékozó feltárt betegségeit is figyelembe véve a másodfokú bíróság szerint nem lehet egyértelműen állást foglalni arról, hogy a szerződés aláírásakor az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljes volt-e vagy az hiányzott. Azt az állított tény, hogy a szerződéskötés időpontjában (2016. július 13.) az ajándékozó belátási képessége hiányzott, a felperesnek kell bizonyítania. Az általa indítványozott tanúk vallomása azonban nem mellőzhető önmagában arra tekintettel, hogy a felperessel rokoni kapcsolatban állnak. Vallomásukat a további bizonyítékokkal összevetve értékelni kell.

[71] A rendelkezésre álló adatok, tanúvallomások alapján tehát a belátási képesség teljes hiánya tekintetében állást foglalni nem lehet. A felperes helyesen érvelt azzal, hogy az adott esetben az ajándékozó szerződés aláírását megelőző és az aláírást röviddel követő, orvosi dokumentumokkal alátámasztott állapota sem hagyható figyelmen kívül a szerződéskötés időpontjában fennálló állapot megítélése szempontjából.

[72] A hiányzó belátási képesség (Ptk. 2:9. §) bizonyítása szükségessé teszi az elmeorvos-szakértő kirendelését. A felperes erre vonatkozó indítványának elutasítása ezért okszerűtlen volt.

[73] Az ajándékozónak a jognyilatkozat megtételekor fennálló állapota (az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzott-e vagy sem), a per eldöntése szempontjából olyan jelentős tény, amelynek megállapítására a bizonyítás lefolytatása nem mellőzhető és amely nélkül a tényállás nem tisztázható.

[74] Ez a bizonyítás a súlyánál fogva új tényállást eredményezhet, ennél fogva új jogkövetkezmények alkalmazását vetheti fel. Erre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla úgy ítélte meg, hogy a bizonyítás felvétele, az ügy érdemi eldöntését befolyásoló hibájának orvoslása az elsőfokú eljárásban indokolt, emiatt az elsőfokú ítéletet a Pp. 384. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján hatályon kívül helyezte.

[75] A másodfokú bíróság a Pp. 386. § (2) bekezdés *d)* pontja szerint utasította az elsőfokú bíróságot az új eljárás lefolytatására azzal, hogy azt az érdemi tárgyalási szaktól kell lefolytatni.

[76] A tényállást az elsőfokú eljárásban kell kiegészíteni, a rendelkezésre álló adatok alapján, a bizonyítás anyagának értékelése, összevetése alapján a releváns tényállást az elsőfokú bíróságnak kell megállapítania. A Pp. 384. § (2) bekezdés *b)* pont alkalmazásának előzményeként a 369. § (4) bekezdésében említett jogkör gyakorlására azért nem került sor, mert az szükségtelen, hiszen a fellebbező maga is előadta a bizonyítási hiányosságból eredő tényállás-kiegészítés szükségességét.

[77] A megismételt eljárásban a fellebbezésben állított további ténymegállapítással kapcsolatos hiányosságok és hibák tekintetében a bizonyítékértékelés ismételten az elsőfokú bíróság feladata lesz. Az alperes az ellenkérelmében helyesen hivatkozott arra, hogy az ajándékozó látásképtelenségére a felperes a keresetében nem hivatkozott, így az elsőfokú

bíróságnak erre vonatkozó anyagi pervezetést, bizonyítást lefolytatnia nem is kellett és arra a megismételt eljárásban sincs szükség.

[78] A megismételt eljárás lényegi eljárási cselekménye az igazságügyi elmeorvos-szakértő kirendelése, akinek a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció és tanúvallomások alapján a feladata annak megválaszolása, hogy az ajándékozó ügyei viteléhez szükséges belátási képessége az ajándékozási szerződés megkötésének időpontjában megvolt, illetve az teljesen hiányzott-e.

[79] A másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésében a Pp. 386. § (3) bekezdése szerint csak a felmerült perköltség és a meg nem fizetett illeték (Pp. 81. §) összegét határozta meg, annak viselése, illetve megfizetése kérdésében egyebekben az elsőfokú bíróság dönt. Az alperes az ügyvédi munkadíj összegére vonatkozó igényét vonta a perköltség körébe, annak meghatározására az Ükr. 2. § (1) bekezdése alapján került sor a költségjegyzékben felszámítottal egyező összegben. A felperest a perben pártfogó ügyvéd képviseli.

[80] A fellebbezési illeték összege az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján 2.500.000 forint.

Budapest, 2025. január 16.

Dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Kolozs Balázs s.k.
bíró